

ACC. N:R M. 15990: 1-10.

Landskap: Småland Upptecknare: Fabian Karlsson, Väckelsång
Härad: Konga Berättare: " " "
Socken: Väckelsång Berättarens yrke: lantbrukare
Uppteckningsår: 1963 Född år 1894 i Väckelsång

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Skogsötsel (enskilda skogar) s. 1-10. LUF 122

26/11-63

Skriv endast på denna sida.

Skogsskötsel.

Dessa uppgifter gäller gårdar med mellan 10 och 15 ha skogsmark.

Skogen hade i äldre tid ej mycket värde, åtminstone ej till försäljning.

Har och var i skogarna träffar man på gamla milbottnar och lämningar av kolarens reldstad, så det har nog varit en tid för länge sedan då man kolat och fått sälja träkol.

Svedjebruket tog nog en stor del av skogen, ty den torraste skogsmarken är röskastad, små steuröser som minnes om svedjebrukets dagar. Det blev kalmarker, ty man brände ju den skog som ej kunde användas till virke, d. v. s. byggnadsvirke.

1. De överblijvna bränderna, den s. k. "smetvegen"

Aug 122

användes till att "frea" omkring "rösslan",
d. v. s. man hade det till stängsel omkring
svedjelandet. På smeltfällan hackade
man första året ner potatis i den aska-
blandade jorden, andra året såddes råg
och de följande åren blev där bra gräs
till bete. Sedan fick skogen komma själv-
sädd undan för undan. Någon skogsodling
hade man ingen tanke på i gamla tider.

Till de gamla trägårdsgårdarna åtgick
mycken ungskog. För det mesta gallrade
man i dungarna lämpliga ungskrån,
men det fanns de som kunde börja i
kanten av en dunge med ungskog och
kugga rent varje träd så där blev en "brän".
De träd som voro för grova till "aura",
de klyddes till "troä". Gårdskot lades upp i
2. korvris lagda högar på bräner för torkning.

Den enda skogsvård som förekom på 1800-talet var att man "rödde" (röjde) i slungarna. Man kristade upp träden, högg av de nedre "gunglarna" (grenarna), och detta tog träden nog en del skada av.

Vid mitten av 1800-talet byggdes stora böningshus, som tog en hel del prima virke, men man behövde rej spara på skogen, ty då hade man rej mycket avsättning för den. Några stockar kunde man nog få sälja, men först med 1900-talets ingång blev det mera fart med virkesaffärer. Man fick då sälja sliper till järnvägar, och längre fram började man flå bark av gran och sälja savbarkad massaved. Då fanns de som i arbetlön för lindfällningen nöjde sig med granbarken, som då var efterfrågad.

Nu blev man mera sktsam om skogen.
Blivers huggdes i sämre taller, som hade lämp-
lig grovlek och ej kunde användas till stock.
Och togs in gallringsskog och sämre träd,
"gassakå", som det ej kunde bliva virke av.

Med 1900-talet ingång mera ägna sig
åt skogs-skötsel. Man fick ju ej göra kal-
huggning utan återplantering och skog-
vaktare började anlitas för utstämpling.
Det där tvänget med återplantering var
ej så omtyckt i början. Skogsvårdsstyrelsen
tillhandahöll frö och plantor för åter-
växten. I början förekom mest frösädd.
Plantörer, som fått genomgå en kurs
skogsvårdsstyrelsen ledde planteringen.
Skolbarnen skulle lära skogplantering.
Uppvecklaren var med bland skolans barn
4. om planteringsdag på en stubbafälla.

Det var visst år 1906, och en plantör
från skogsvårdestyrelsen och lärarinnan
bedde det unga arbetslaget. Ett snöre
sträcktes ut över området och i detta snöre
hade fåstats vita tygremor, som vi skulle
följa vid planteringen, ty de blivande träden
i skogen skulle stå vita linjer. Vid varje
tygremsa hackades en grästova loss på tre
sidor och vändes upp samt trampades fast.
Dedan hackades om i gropen, för man skulle
försöka få upp till grusblandning i gropen.
Pojkarna hackade och flickorna sådde, ty
det var frösädd. Där flickorna hade krablat
mer fröet med händerna, så skulle en boist
läggas över gropen. Där groparna i raden
vara färdigrädda, då stod en pojke i var-
dera ändan av snöret och sträckte på
5. detta och flögade fram det och så fortsatte

man framåt tills man gått över hela området. Många av de första skogsplanteringarna skedde på detta sätt med skolbarn.

Senare har markägaren planterat själv med tejd arbetskraft och med skogsvårdsstyrelsens plantor som sakkunnig samt med frö eller plantor som kommit från skogsvårdsstyrelsen. Det har alltid varit barrskog som planterats. En ålagd plantering har senare blivit avsynad av läns-skogsaktaren. I början var anledningen till skogsplantering att man efter huggning blivit ålagd att återplantera, men senare har man mera frivilligt börjat med skogsplantering på lämpliga marker.

Utstämpling och gallring av skog sker med sakkunnig hjälp av läns-skogsaktaren eller hans biträden.

Vid utstämpling vill skogsaktaren vanligen ha två man till hjälp. Det slås en stämpel både på stammen av trädet och en stämpel nere vid roten.

Allra tidigaste utstämplingarna blev vanligen kalvhuggning för återplantering. Vid senare kalvhuggning tämnades några fina frötallar kvar på bygget, men återplantering skulle ske ändå.

Numera förekommer mest gallring vid utstämpling och sådan sker vanligen i två eller tre omgångar innan det sen blir renhuggning för återplantering.

Man har nu vid stämpling för gallring stå ut luckor, d. v. s. ljusöppningar som skola renhuggas för att solen skall nå in i skogsdungarna. Aldre och mogen skog brukar renhuggas för återplantering.

Numera har man bättre avsättning för skogen sedan Sydöstra Sveriges Skogsägareförening (S.S.S.F.) bildades år 1942. Vid starten blev det endast sju medlemmar inom kommunen, men nu är nästan alla skogsägare anslutna. Föreningen har egna industrier, som tillverkar skogen för förädling.

Statsbidrag har lämnats för skogdikning och terrälläggning och skogsmarken har förbättrats betydligt.

Skogs dagar anordnas varje år med föredrag och skogsgällningstävlingar m.m. Kommunens skogsvårdskommitté står som intjudare med tjänstemän från skogsvårdsstyrelsen som ledare och dessa dagar samlar sått många in-

8. Presserade deltagare varje år.

Det allra nyaste är bildandet av
skogsbruksområden. År 1961 bildade
Häckelsång Lillsammans med skogsägare
i Tingväs ett skogsbruksområde.

Skogsägare i grannsocknarna Linnerid
och Högbele bildade år 1957 Lillsammans
ett skogsbruksområde, och detta lär
visst vara det allra första i södra Sverige.

Ett skogsbruksområde har anställt en
skogsbruksinspektör och vanligen två man
för skötseln av skogen.

I äldre tid betades skogsmarken,
men där plantering skett fick man ej
beta några djur. Sedan kulturbeten har
ordnats på ångsmarken har skogbetena
alldeles upphört.

På de små gårdarna brukade förr ej
legas något arbetsfolk för skogsavverkning.

Folket på gården utförde själva den lilla
avverkning som gjordes. Bonden brukade
ju ha sina söner hemma och fanns det
inga söner kunde han och drängen göra
arbetet i skogen.

Beräffande redskapen för skogsavverkning
och vedhugning har stora förbättringar skett.
I äldre tid var sägen rätt primitiv, en
stora träbågsväp för fällning av träden och
en mindre vid vedsågning. När träden skulle
fällas, då fick man rätt mycket i åt den sida
trädet skulle falla. Det kallades allt "fjåta"
trädet och sågningen skedde sen från mot-
satta sidan. När sedan stocksvägen kom, så
blev detta ett stort framsteg. Och i senare tid
kom enmanssägen, fogsvarsen, som nu utträngts
av motorsägen, som skogsarbetare nu sj kan
10. vara utan.